

V štátnej vedeckej knižnici sa diskutovalo o e-knihách v knižniciach

Tlačená kniha alebo e-kniha v čítačke? Čomu dáte prednosť? Knižnice sú od svojho počiatku „spojené s papierom“. Dnes však chceme všetko vo forme e-služieb, a ani knihy nie sú výnimkou. Ako sa s týmto trendom vyrovnávajú a chcú vyrovať knižnice bolo predmetom odborného seminára v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici.

Akvízia, budovanie, sprístupňovanie a ochrana knižničných e-fondov – e-knihy v e-depozitároch boli ústredné témy rovnomenného seminára, ktorý sa uskutočnil 29. apríla v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. V poradí už 14. ročník odborného medzinárodného podujatia pre pracovníkov knižníc si túto problematiku zvolil práve pre jej aktuálnosť.

Čo hovoria zahraničné skúsenosti

Všade vo svete sa ponuka e-dokumentov a čítačiek stala prirodzenou súčasťou každodenného života, nie je tomu inak ani u nás, hoci nie až v takej miere. Skúsenosti so zahraničiami sú vždy inšpiráciou a pomôžu novým podnetom. **Guido JANSEN** predstavil iniciatívy, výzvy a stanoviská v oblasti e-médií v nemeckých knižniciach. Spomenul, že knižnice a ich používatelia majú iba obmedzený prístup k oficiálnym e-publikáciám, a preto je nevyhnutné snažiť sa odstrániť obmedzenia pri sprístupňovaní e-dokumentov v knižniciach najmä pre vedeckú a akademickú sféru. Trochu „exotiky“ vniesol medzi

účastníkov **Yi ZHANG**, ktorý poukázal na význam čítačiek v službách Šanghajskej knižnice. Čítačky požičiavajú s obsahom, ktorý dodá už výrobca. Nie tu teda problém s porušovaním autorských práv. E-čítanie predstavuje podľa jeho slov pre nich najväčší záujem. E-čítačky sú zasa najdôležitejším zdrojom informácií. Upozornil aj na fakt, že pre výrobcov týchto a podobných zariadení sa knižnica stáva aj zaujímavým miestom marketingovej prezentácie. Nezabudol ani prezentačiu rôznych typov a značiek tabletov či čítačiek, ktoré majú pre používateľov k dispozícii.

Piotr POLUS z Vojvodskej verejnej knižnice v poľskom Opole priblížil otázku digitalizácie knižničného fondu. Tú Poľsko rieši najmä v rámci programu Kultura + 2012 – 2015. Dôležité sú v tomto prípade predovšetkým prvky regionálnej kooperácie a koordinácie. V roku 2007 zakúpili prvý skener na digitalizáciu mikrofilmov. V roku 2010 otvorili digitálnu knižnicu a v rozvoji sa pokračuje ďalej.

Podujatia sa zúčastnili aj dvaja kolegovia z Čiech. **Jiří PAVLÍK** sa zamerával na trh s českými e-knihami, ktorý podľa štatistik rastie. Medzi najväčšie kníhkupectvá patria Palmknihy.cz, Kosmas, eReading.cz a podobne. Spomenul tiež prípravu e-depozitu Národnej knižnice v Prahe. Venoval sa rôznym platformám, prostredníctvom ktorých sú v Čechách e-knihy dostupné (napríklad: ebrary DASH, E-knihy do každej knihovny atď.). **Lucie JIRKŮ** zo Študijnej a vedeckej knižnice

v Hradci Králové sa venovala otázke praktického získavania e-dokumentov v rámci regionálnych funkcií ŠVK, od ich akvizície až po sprístupnenie čitateľom vo forme OPAC.

Ako je to „doma“

Príspevky slovenských odborníkov otvorila v druhom bloku prezentácií **Gabriela MIKLÁNKOVÁ** z Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR). Účastníkom priblížila ponuku e-kníh získavaných v rámci národných projektov, ktoré CVTI SR realizuje, ako aj vlastného rozpočtu CVTI SR. V krátkosti tieto projekty charakterizovala a predstavila portfólio odbornej literatúry vo forme e-kníh. Neopomenula ani zakúpenie čítačiek pre používateľov CVTI SR.

Požiadavky univerzity a reakcia akademických knižníc na e-dokumenty bola témou pre **Jozefa DZIVÁKA** zo Slovenskej chemickej knižnice. Predstavil výsledky prieskumu medzi používateľmi Slovenskej chemickej knižnice so zaujímavým záverom – že 95 % respondentov by si e-dokument pred jeho čítaním aj tak vytlačilo na papier. Je preto na mieste otázka, či sa knižnica nemôže stať „vydavateľom“ a tlačíť na objednávku najmä študijnú literatúru.

Na „vlastnej pôde“ sa predstavila aj **Katarína ŠMELKOVÁ** zo Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici (ŠVK BB). Jej prezentácia sa venovala výsledkom prieskumu ŠVK BB – Dajme e-knihám zelenú! Prieskum skúmal využívanie e-kníh a zariadení na e-čítanie v rôznych vekových kategóriách od 12 rokov až po 50 rokov a viac. Všeobecné závery ukázali, že e-čítacie zariadenia využívajú respondenti skôr na zábavu ako na priame čítanie e-kníh. Až 95 % opýtaných preferuje tlačnú verziu knihy a v prípade e-kníh „vyhráva“ ich bezplatné sťahovanie.

Aký názor má komerčná sféra

Záverečné prezentácie patrili komerčným spoločnostiam, ktoré sa venujú zabezpečovaniu odbornej literatúry od renomovaných vydavateľstiev. Prezentácie otvoril **Jozef GROSS** zo Slovart G.T.G. Venoval sa najnovším trendom a možnosťami knižničnej akvizície odborných zahraničných e-titulov. Poukázal na zmeny vo vzťahu e-kniha „včera a dnes“ – napríklad na to, že kým v minulosti boli e-knihy súčasťou databáz, dnes majú vlastné platformy. V súčasnosti sa dbá viac na kvalitu ako na kvantitu. Existuje tu už flexibilita výberu titulov a podobne.

Ladislav SVRŠEK z Albertina icome Bratislava sa zamerl na model akvizície pre knižnice. Ukázal rôzne možnosti, ktoré knižnice v tomto smere majú. Hlavnými pojmami prezentácie sa tak stali napríklad individuálne kolekcie verzus kolekcie – balíčky, virtuálna polička, trvalý nákup alebo predplatné a podobne.

Filozofiu EBSCO eBooks a flexibilitu pri budovaní vlastnej kolekcie e-kníh podľa potrieb knižnice odprezentoval **Ján LUPRICH** z EBSCO Information Services.

Seminár organizačne pripravila Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici v spolupráci so Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc, Slovenskou asociáciou knižníc a Goetheho inštitútom v Bratislave.

Mgr. Eva Vašková
eva.vaskova@cvtisr.sk

PhDr. Gabriela Mikláňková
gabriela.miklankova@cvtisr.sk

Mgr. Terézia Mišovičová
terezia.misovicova@cvtisr.sk

